

Omgevingsdienst Regio Utrecht  
Archimedeslaan 6  
3584 BA Utrecht

Rotterdam, 10 oktober 2025  
Ons kenmerk: 51029520  
Referentie: NL25-648800269-149611

## Oplegnotitie aanvullende informatie quickscan natuurwaarden – Gemaal De Kromme Rijn te Wijk bij Duurstede

Onderstaande briefrapportage is opgesteld naar aanleiding van de aanvullende vragen en opmerking in reactie op de beoordeelde quickscan natuurwaarden (rapport 51029520, versie 3, d.d. 23 juli 2025) in het kader van de Omgevingswet betreffende het te realiseren gemaal De Kromme Rijn te Wijk bij Duurstede. Uit de beoordeling is gebleken dat op een aantal onderdelen uit de rapportages, opgesteld door ecologisch adviesbureau Sweco, nadere informatie benodigd wordt geacht om de voorgenomen plannen volledig te toetsen aan de huidige wet- en regelgeving. In opdracht van de toekomstige vergunningshouder, Universiteit Leiden, leveren wij in onderstaande briefrapportage puntsgewijs de bewijslast aan die op basis van de door u toegestuurde brief nodig wordt geacht.

1. *De quickscan gaat niet in op mogelijke langdurige verstoring van vleermuizen door de aanleg van de bouwkuip over het kanaal.*

De mogelijke langdurige verstoring van vleermuizen door de aanleg van de bouwkuip over het kanaal wordt momenteel onderzocht in een aanvullend vleermuisonderzoek naar trekroutes, dat door een gespecialiseerd extern bureau wordt uitgevoerd. Indien uit dit onderzoek blijkt dat negatieve effecten op vleermuizen of hun vliegroutes niet uit te sluiten zijn, zullen conform de wettelijke kaders passende mitigerende maatregelen worden getroffen en, indien noodzakelijk, een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit worden aangevraagd.

2. *De quickscan gaat nog niet in op soorten die als doelsoort voor het Natura 2000-gebied Rijntakken zijn aangewezen.  
Dit betreft onder andere vissoorten (zoals modderkruiper en bittervoorn), niet-broedvogels (die het gebied als rust- en foerageergebied gebruiken) en plantensoorten die kenmerkend zijn voor de aangewezen habitattypen. De quickscan geeft alleen informatie over mogelijk voorkomende individuele*

<b>Sweco</b>	De Holle Bilt 22	Sweco Nederland B.V.
T +31 (0) 88 811 6600	NL 3732 HM De Bilt	Handelsregister 30129769
www.sweco.nl	Netherlands	Statutair gevestigd te De Bilt

*plantensoorten van de beschermingslijst. De quickscan moet worden aangevuld met een beoordeling van soorten die kenmerkend zijn voor de beschermde habitattypen en deze kunnen uitsluiten.*

Projectnummer: 51026566-001  
Onderwerp: Memo aanvullende vragen  
Referentie: NL25-648800269-149611

De beoordeling van soorten die als doelsoorten voor het Natura 2000-gebied Rijntakken zijn aangewezen, waaronder vissoorten zoals modderkruiper en bittervoorn, niet-broedvogels die het gebied als rust- en foerageergebied gebruiken, en plantensoorten die kenmerkend zijn voor de aangewezen habitattypen, is reeds meegenomen in het opgestelde rapport voorttoets Natura 2000 (rapport 51030879, d.d. 31-07-2025). Hierin is beoordeeld of op basis van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat het plan, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen, significante gevolgen kan hebben voor de instandhoudingsdoelen van het gebied.

3. *Er zijn aanvullingen nodig bij de behandeling van vissoorten. De conclusie dat het gebruik van het gemaal mogelijk schadelijk is voor trekvisen wordt onvoldoende onderbouwd. Hoewel wordt gesteld dat dit kan worden opgelost door de balgstuw passeerbaar te maken, ontbreekt een duidelijke toezegging dat deze maatregel direct wordt uitgevoerd. Dit kan leiden tot strijdigheid met de natuurbeschermingsregels. Daarnaast is de zorgplicht niet meegenomen en wordt geen rekening gehouden met andere vissoorten die relevant zijn voor het Natura 2000-gebied Rijntakken. Bij vissen moet de volledige soortenlijst worden behandeld.*

In het rapport is reeds aangegeven dat migrerende vissoorten, zoals paling en steur, gevoelig zijn voor barrières in hun migratieroutes. De opmerkingen van de omgevingsdienst zijn hierbij van waarde en daarom wordt de beoordeling aangevuld en verduidelijkt.

#### **Inzet van gemaal en balgstuw**

Het gemaal en de balgstuw worden uitsluitend ingezet tijdens perioden van extreme droogte, in de zomerperiode. Dit valt buiten de migratieperiodes van vissen (voorjaar: maart–juni, najaar: september–november).

In de huidige situatie is tijdens deze extreme droogteperiodes al geen instroom van water vanuit de Nederrijn in de Kromme Rijn mogelijk, waardoor vismigratie feitelijk niet plaats kan vinden. De toekomstige situatie is juist een verbetering, omdat door het opzetten van water met de balgstuw en het inlaten met visvriendelijke pompen, in die omstandigheden wél migratie mogelijk blijft.

#### **Passeerbaarheid en toekomstige borging**

Indien door klimaatverandering of waterbeheer in de toekomst inzet van het gemaal in migratieperiodes noodzakelijk blijkt, is in het ontwerp al ruimte voorzien voor aanvullende voorzieningen zoals een vispassage. Daarmee is geborgd dat ook in die situatie vismigratie gewaarborgd blijft. Er is daarmee een duidelijke toezegging dat aanvullende maatregelen direct uitgevoerd kunnen worden, mocht dat nodig blijken.

#### **Zorgplicht en algemene vissoorten**

Naast de beschermde migrerende soorten wordt ook rekening gehouden met algemeen voorkomende vissoorten in het gebied. Op grond van de wettelijke zorgplicht zal het doden of verwonden van vissen worden voorkomen. Dit wordt geborgd door:

- toepassing van visvriendelijke pompen;
- vastlegging van werkwijzen in een ecologisch werkprotocol tijdens uitvoering;

- en monitoring van de effecten, zodat tijdig kan worden bijgestuurd indien nodig.

Projectnummer: 51026566-001  
Onderwerp: Memo aanvullende vragen  
Referentie: NL25-648800269-149611

### **Relevantie Natura 2000-gebied Rijntakken**

Voor het Natura 2000-gebied Rijntakken zijn meerdere vissoorten relevant (waaronder rivierprik, zeeprik, zalm en paling). Deze soorten zijn beoordeeld. Voor al deze soorten geldt dat:

- de inzet van gemaal en balgstuw buiten de migratieperioden plaatsvindt;
- er in perioden van inzet geen verslechtering optreedt ten opzichte van de huidige situatie;
- dat de toekomstige situatie zelfs een verbetering kan opleveren doordat ook in droge omstandigheden waterinstroom naar de Kromme Rijn mogelijk blijft.

4. *Er is eerder een quickscan uitgevoerd. In diverse documenten wordt verwezen naar een eerdere quickscan (De Kreij, 2023). In de huidige quickscan ontbreekt echter een overzicht van de conclusies uit dat onderzoek. De quickscan moet hiermee worden aangevuld.*

In de huidige quickscan is bewust gekozen voor een zelfstandig en volledig nieuw rapport, waardoor herhaling van de conclusies uit de eerdere quickscan (De Kreij, 2023) niet noodzakelijk is. De huidige quickscan vormt daarmee de actuele en leidende onderbouwing. Verwijzingen naar eerdere onderzoeken hebben uitsluitend een informatief karakter en doen niet af aan de volledigheid van dit nieuwe rapport.

5. *De onderbouwing waarom wel of geen nader onderzoek nodig is moeten worden aangepast. Wij hebben de volgende opmerkingen op de conclusie over nader onderzoek:*

5.1. *Wij kunnen ons niet vinden in de conclusie dat voldoende is onderbouwd dat aanvullend onderzoek naar vleermuizen niet nodig is. Het gaat hier om een langdurige verstoring van circa anderhalf jaar op een locatie met een belangrijke trekroute. Gezien deze omstandigheden is aanvullend onderzoek volgens ons wel noodzakelijk.*

Zie het antwoord bij vraag 1.

5.2. *De onderbouwing dat nader onderzoek naar de waterspitsmuis nodig is, is onvoldoende onderbouwd. De verwijzing naar waarnemingen in de omgeving zijn niet specifiek voor het inundatiekanaal in de literatuurlijst terug te vinden. Deze onderbouwing moet worden aangevuld.*

De opmerking over de onderbouwing van nader onderzoek naar de waterspitsmuis wordt voor kennisgeving aangenomen. Voor het plangebied is reeds aanvullend onderzoek naar de waterspitsmuis in gang gezet, waarmee de aanwezigheid of afwezigheid van deze soort binnen het inundatiekanaal zorgvuldig wordt vastgesteld. Daarmee is de noodzaak tot nadere onderbouwing in de quickscan niet aan de orde, aangezien de vereiste onderzoeksstap reeds wordt uitgevoerd.

6. *Voor de volledigheid adviseert de ODRU om ook de wolf te beschrijven in de quickscan.*

*Deze soort staat erom bekend bevers te prederen, waardoor de aanwezigheid van bevers de soort kan aantrekken.*

Geschikt wolvenhabitat bestaat uit uitgestrekte, rustige bos- en natuurgebieden met weinig menselijke verstoring en een stabiele aanwezigheid van grote hoefdieren als ree, edelhert en wild zwijn. Hoewel in het gebied bevers aanwezig zijn, is het voor de wolf geen geschikt leefgebied: de uiterwaarden zijn kleinschalig, open en gefragmenteerd, kennen intensieve menselijke activiteiten en bieden onvoldoende rust en dekking voor vestiging van een territorium. Bovendien vormen bevers geen essentieel onderdeel van het wolvendieet in Nederland, waar ree en edelhert de belangrijkste prooien zijn. Daarmee kan het gebied hooguit incidenteel door passerende wolven worden benut, maar is het niet aan te merken als essentieel, vast leefgebied. Alleen het essentiële, vaste leefgebieden van de wolf zijn beschermd. Nader onderzoek naar de wolf wordt derhalve niet nodig geacht.

7. *Hoe lang vindt de aanlegfase plaats en in welke periode vindt deze plaats?*

De werkzaamheden zullen aanvangen in de zomer van 2026 met een uitvoeringsperiode van 20 maanden.

8. *In de toets staat dat er waarschijnlijk gebruik wordt gemaakt van verlichting. Waarom is dit noodzakelijk?*

Gelet op de lange uitvoeringsperiode zal er ook in de winter gewerkt gaan worden. Waardoor er aan het begin en einde van de dag in de schemering gewerkt zal worden. Om het werk goed en veilig uit te kunnen voeren is voldoende licht noodzakelijk. Lichthinder op soorten proberen we zoveel mogelijk te voorkomen en wij volgen daarbij de maatregelen uit de ecologische onderzoeken.

9. *Er wordt een bouwweg en werkterrein aangelegd aan de oostkant van het plangebied (binnen Natura 2000-begrenzing). Hoe groot wordt deze, waar komt deze te liggen en waarom wordt dit binnen de begrenzing van N2000 gedaan i.p.v. erbuiten?*

Doordat zich ten noorden en ten zuiden woonschepen langs de oostoever bevinden, is het niet mogelijk om alle werkzaamheden vanaf het water uit te voeren. Daarom zullen aan de oostelijke oever tijdelijke werkterreinen en werkwegen worden ingericht, uitsluitend voor de duur van de aanleg van de balgstuw. Na voltooiing van de balg worden deze voorzieningen verwijderd en wordt de oorspronkelijke situatie hersteld.

De bouwweg zal worden uitgevoerd met rijplaten en aansluiten op de weg langs het Inundatiekanaal en vervolgens op de Aalswaard. De bouwweg zal voornamelijk worden gebruikt door kleine vrachtwagens en overige lichte voertuigen. Het gebruik van de bouwweg zal incidenteel plaatsvinden, bijvoorbeeld ten behoeve van de aanvoer van specifieke materialen.

Het werkterrein zal een oppervlakte hebben van circa 3 bij 5 meter en zal hoofdzakelijk worden gebruikt voor de opslag van materialen, zoals houten planken. Tevens wordt op het terrein een mobiele toiletvoorziening (dixi) geplaatst. Het werkterrein wordt omheind met bouwhekken. Na afronding van de werkzaamheden wordt het terrein in de oorspronkelijke staat teruggebracht.

*10. Er wordt gesteld dat onderzoek naar kattenstaart/teunisbloempijlstaart nodig is.*

Tijdens alle uitgevoerde veldbezoeken zijn geen kattenstaarten of teunisbloemen aangetroffen op de locaties waar de bouw van het gemaal is voorzien. Daarmee ontbreken de waardplanten die noodzakelijk zijn voor de voortplanting van respectievelijk de kattenstaartpijlstaart en de teunisbloempijlstaart. Omdat geschikt leefgebied ontbreekt, kan de aanwezigheid van beide soorten binnen de bouwlocaties met voldoende zekerheid worden uitgesloten en is nader onderzoek niet noodzakelijk.

*11. Er wordt gesteld dat nader onderzoek naar groot spiegelklokje wel nodig is.*

Het groot spiegelklokje is een akkeronkruid dat in Nederland voornamelijk voorkomt in wintergraanakkers op vochtige, matig voedselrijke en kalkrijke bodems. De soort groeit vooral op zandige klei, löss en krijtverweringsgronden, meestal in open, zonnige akkers of op stoppelvelden met regelmatige bodemverstoring. Het is een pioniersoort die afhankelijk is van droogvallende, losgestructureerde bodems en verdwijnt wanneer de vegetatie sluit of de standplaats langdurig nat en beschaduwd is.

De onderzoekslocatie bestaat grotendeels uit het Inundatiekanaal, met begroeide oevers, schietwilgen en een relatief stabiel waterpeil. Er is geen sprake van agrarisch gebruik, grondbewerking of droogvallende pioniermilieus. De oevers zijn permanent vochtig, dicht begroeid en deels beschaduwd, waardoor de voor het groot spiegelklokje noodzakelijke open en dynamische omstandigheden ontbreken.

Gelet op het ontbreken van open, kalkrijke akker- of bermmilieus, regelmatige verstoring en droogvallende zandige bodems, wordt de locatie als ongeschikt leefgebied voor het groot spiegelklokje beschouwd. Het voorkomen van deze soort binnen het onderzoeksgebied kan met voldoende zekerheid worden uitgesloten.

*12. Er wordt niks vermeld over de effecten van de werkzaamheden op ganzenrustgebied.*

Een klein deel van het projectgebied (circa 60 m<sup>2</sup>) ligt binnen de begrenzing van het ganzenrustgebied Rijntakken, zoals aangewezen door de provincie Utrecht. Deze gebieden zijn bedoeld om overwinterende ganzen, waaronder kolgans, grauwe gans en brandgans, gedurende de winterperiode ongestoord te laten rusten en foerageren. De bescherming hiervan is vastgelegd in artikel 6.48 van de Omgevingsverordening provincie Utrecht, waarin een verbod geldt op het opzettelijk verstoren van ganzen (sub a) en op het ongeschikt maken van het gebied als foerageergebied (sub b).

De geplande werkzaamheden voor de aanleg van het gemaal vinden deels plaats binnen het gebied, maar zijn van tijdelijke aard en zeer beperkte omvang (ongeveer 25 meter langs de oever). Hierdoor is sprake van een tijdelijke verstoring, maar niet van een zodanige aard of schaal dat de staat van instandhouding of de ecologische functie van het ganzenrustgebied wordt aangetast, zoals bedoeld in artikel 6.48 sub b. De werkzaamheden vinden plaats aan de rand van het rustgebied, op een locatie die door bestaande oeververharding, de aanwezige vegetatie en het beheer marginaal geschikt is voor deze soorten om te foerageren.

Het project leidt bovendien niet tot verlies van grasland of andere foerageerhabitat. Na afronding van de werkzaamheden wordt het terrein grotendeels hersteld in de huidige staat, waarbij slechts een beperkte constructie (betonnen rand) zichtbaar blijft. Daarmee blijft de foerageerfunctie volledig behouden. Binnen het gehele ganzenrustgebied Rijntakken blijft ruim voldoende oppervlakte aan geschikt grasland beschikbaar, zodat de overwinterende ganzen in de directe omgeving kunnen blijven rusten en foerageren.

Eventuele verstoring door geluid, licht of aanwezigheid van materieel is tijdelijk en lokaal van karakter. NatureScot (2022) stelt dat overwinterende ganzensoorten voornamelijk reageren op plotselinge, mobiele of onvoorspelbare verstoringsbronnen, zoals recreatie of verkeer. Bij stationaire en voorspelbare activiteiten, zoals civieltechnische werkzaamheden op één vaste locatie, treedt doorgaans slechts een beperkte, lokale reactie op, waarna vogels zich aan de situatie kunnen wennen (habituëren). Geluid en licht van de werkzaamheden blijven van lage intensiteit en korte duur, en hebben daardoor geen structurele invloed op de rust- en foerageerfunctie van het gebied.

Gezien de tijdelijke duur van de werkzaamheden, de beperkte omvang (minder dan 0,01% van het gehele gebied) van de ingreep en het ruime uitwijkareaal voor ganzen, is er geen sprake van aantasting van de rustfunctie of van strijd met artikel 6.48 van de Omgevingsverordening.

De aanleg van het gemaal heeft derhalve geen negatief effect op de instandhouding of de ecologische waarden van het ganzenrustgebied Rijntakken.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet

*Opsteller*

Boas van Wieringen

Consultant Ecologie

*Kwaliteitscontroleur en vrijgave*

Olaf Streng

Teammanager Ecologie

## Bronvermelding

NatureScot (2022). *Research Report 1283 – Disturbance Distances Review: An updated literature review of disturbance distances of selected bird species*. NatureScot, Inverness, UK.

Projectnummer: 51026566-001

Onderwerp: Memo aanvullende vragen

Referentie: NL25-648800269-149611